Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 20350 2500 EJ Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
T 070 340 79 11
F 070 340 78 34
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk
4577804-1106941-BPZ

Bijlagen
1

Datum document
12 november 2026

Correspondentie uitsluitend richten aan het retouradres met vermelding van de datum en het kenmerk van deze brief.

Datum 27 november 2026
Betreft Kamervragen

Geachte voorzitter,

Hierbij zend ik u, mede namens de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening, de antwoorden op de vragen van het lid van Meijeren (FVD) over de veiligheid van en het toezicht op de laboratoria van het RIVM (2026Z24942).

Hoogachtend,

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

Sophie Hermans

Antwoorden op Kamervragen van het lid van Meijeren (FVD) over de veiligheid van en het toezicht op de laboratoria van het RIVM (ingezonden d.d. 12 november 2026, 2026Z24942).

Vraag 1
Bent u bekend met het artikel 'RIVM dreigt laboratoria te moeten sluiten wegens uitbraakgevaar'?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Hoe beoordeelt u dat de beheerder van het Science Park in Bilthoven de laboratoria waar het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) onderzoek doet naar zeer besmettelijke ziekteverwekkers zo verouderd vindt, dat hij het niet langer verantwoord vindt om ze open te houden?

Antwoord 2
Het kabinet acht het verantwoord om de huidige laboratoria open te houden omdat er reeds maatregelen zijn getroffen. Veiligheid voor mens en milieu is voortdurend onder de aandacht bij het RIVM. Veiligheid in deze laboratoria is geborgd door technische installaties. De installaties voldoen aan de eisen en worden preventief onderhouden. Daarnaast zijn er voor elke ruimte voorschriften en procedures waarmee de veiligheid wordt geborgd. Het personeel is getraind om uitbraken te voorkomen.

Vraag 3
Op welke concrete feiten baseert de beheerder zijn waarschuwing voor een virusuitbraak, en deelt u die inschatting?

Antwoord 3
Poonawalla Science Park is de beheerder van het Science Park in Bilthoven. Stichting ALt is houder van de milieuvergunningen voor het Utrecht Science Park Bilthoven. Stichting ALt heeft haar zorgen gedeeld over de risico’s bij de uitvoering van BSL-3 activiteiten in verouderde gebouwen. Biosafety levels (BSL) worden gebruikt om de beschermingsmaatregelen vast te stellen die in een laboratoriumomgeving nodig zijn om werknemers, het milieu en het publiek te beschermen. Het is onbekend op welke feiten Stichting ALt zijn waarschuwing voor een virusuitbraak baseert. Veiligheid in deze laboratoria is geborgd door technische installaties, voorschriften en procedures. Het personeel is getraind om uitbraken te voorkomen.

Vraag 4
Hoe groot is volgens u het werkelijke risico, en op welke risicobeoordeling, opgesteld door wie, baseert u dat?

Antwoord 4
Het werken met en in BSL3 labs brengt risico’s mee. Dat is inherent aan het werk. Veiligheid in deze laboratoria is geborgd middels technische installaties, voorschriften en procedures. Het personeel is getraind om uitbraken te voorkomen. Voor BSL3 laboratoria van het RIVM zijn risicobeoordelingen opgesteld door het RIVM conform de daarvoor geldende procedures.

Vraag 5
Bent u bereid die risicobeoordeling openbaar te maken, zodat de Kamer zelf kan beoordelen of de waarschuwing terecht is?

Antwoord 5
De risicobeoordeling bevat vertrouwelijke informatie die niet publiekelijk gedeeld kan worden.

Vraag 6
Hoe beoordeelt u dat er volgens de beheerder in feite al sprake was van een gedoogsituatie voor het laboratoriumonderzoek van het RIVM in Bilthoven, sinds wanneer is dat het geval en sinds wanneer bent u daarvan op de hoogte?

Antwoord 6
Voor de activiteiten die het RIVM uitvoert in de laboratoria wordt voldaan aan landelijk geldende wet- en regelgeving. De werkwijze van het RIVM is vastgelegd in een addendum, waarmee het bevoegd gezag heeft ingestemd. Van een gedoogsituatie is daarmee geen sprake.

Vraag 7
Hoe beoordeelt u dat het RIVM al drie keer een dwangsom van €5.000 heeft moeten betalen vanwege verboden afvalstoffen in zijn afvalwaterputten, terwijl het instituut de oorzaak niet kon achterhalen, en om welke stoffen ging het?

Antwoord 7
Bij de opgelegde dwangsommen ging het om drie afzonderlijke, incidentele overschrijdingen van de lozingsnorm voor chloroform in het afvalwater in 2024 en 2025, niet om het lozen van een verboden afvalstof als zodanig. Chloroform wordt op het terrein niet gebruikt of bewust geloosd, maar kan in een verouderd, gemengd rioolstelsel ontstaan als bijproduct van reacties tussen toegestane desinfectiemiddelen en andere stoffen. Omdat meerdere partijen op hetzelfde stelsel zijn aangesloten, is de exacte bron van deze tijdelijke overschrijdingen ondanks onderzoek niet eenduidig vast te stellen; het is dus niet uit te sluiten dat een andere gebruiker dan het RIVM (mede) heeft bijgedragen. Het RIVM heeft in overleg met de terreinbeheerder en de omgevingsdienst maatregelen genomen en bewaakt deze gewijzigde werkwijze om oorzaken bij het RIVM verder te beperken en te zorgen dat lozingen voldoen aan de milieunormen. In 2026 heeft geen overschrijding plaatsgevonden.

Vraag 8
Wordt in de laboratoria van het RIVM in Bilthoven gain-of-function-onderzoek gedaan, dus onderzoek waarbij ziekteverwekkers bewust besmettelijker of gevaarlijker worden gemaakt?

Antwoord 8
Nee, dat wordt niet gedaan.

Vraag 9
Op welke plekken in Nederland wordt op dit moment gain-of-function-onderzoek gedaan, en met welke ziekteverwekkers?
Vraag 10

Bent u inmiddels wel op de hoogte van al het gain-of-function-onderzoek in Nederland, gelet op het antwoord van de toenmalige minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in 2022 dat het 'niet noodzakelijk' was dat hij 'overal van op de hoogte' was?[2]
Vraag 11
Bestaat er inmiddels een centraal overzicht van alle hoog-risicolaboratoria in Nederland, gelet op de reactie van de toenmalige minister in 2022 dat zo'n overzicht er niet was? Zo nee, waarom niet?[3]

Antwoord vragen 9, 10 en 11
Het ministerie van IenW heeft laten weten dat Gain-of-function onderzoek kan worden toegepast met genetisch gemodificeerde organismen (ggo's). In Nederland moeten rechtspersonen (waar de laboratoria onder vallen) die werkzaamheden met ggo's uitvoeren, hiervoor een kennisgeving of vergunning hebben. Het ministerie van IenW is verantwoordelijk voor het systeem van de ggo-vergunningverlening. De vergunningen worden alleen verleend als de risico's voor mens en milieu, die aan de werkzaamheden met ggo's verbonden zijn, verwaarloosbaar klein zijn. De Commissie Genetische Modificatie (COGEM) geeft advies over de maatregelen die genomen moeten worden voor activiteiten met ggo's . De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) houdt toezicht of de werkzaamheden conform de afgegeven beschikkingen worden uitgevoerd. Biosafety Level (BSL)-3 en -4 laboratoria worden aangemerkt als hoog risico laboratoria. Een ML-4 (Microbiologisch Laboratorium niveau 4) lab is het hoogste niveau voor werkzaamheden met ggo's en gevaarlijke biologische agentia. In Nederland zijn geen ML-4 laboratoria. Er bestaat geen centraal overzicht van alle BSL-3 of -4 laboratoria, want de ggo-vergunningen worden per activiteit vergund en niet per laboratorium.

Vraag 12
Waarom verhuist het RIVM de laboratoria niet naar de geschikte uitwijklocatie die volgens de beheerder op hetzelfde terrein in Bilthoven beschikbaar is?

Antwoord 12
Hier is geen aanleiding voor; de huidige locatie voldoet. De verhuurder heeft daarnaast niet kunnen aantonen dat de genoemde uitwijklocatie voldoet. Dit is reeds onderzocht door het RIVM.

Vraag 13
Wie draagt de politieke verantwoordelijkheid voor het feit dat het nieuwe RIVM-gebouw in Utrecht al meer dan €600 miljoen heeft gekost en twaalf jaar na de aanbesteding nog altijd niet gereed is voor gebruik?

Antwoord 13
Het ministerie van VWS en het Rijksvastgoedbedrijf hebben samen opdracht gegeven voor de nieuwbouw van het RIVM. Het Rijksvastgoedbedrijf is belast met de zorg voor de huisvesting voor onder andere ministeries en daaronder ressorterende dienstonderdelen en agentschappen en daarmee voor de huisvesting van het RIVM. Het ministerie van VWS is verantwoordelijk voor het RIVM en daarmee voor het definiëren van eisen waar de huisvesting aan moet voldoen.

Vraag 14
Hoeveel heeft de vertraagde verhuizing de belastingbetaler tot nu toe in totaal extra gekost en met hoeveel verwacht u dat dit bedrag nog oploopt?

Antwoord 14
In 2024 is de Kamer geïnformeerd over de (meer)kosten van het project Nieuwbouw RIVM[1]. Als gevolg van het uitstellen van de verhuizing, heeft het RIVM gericht vervangingsinvesteringen moeten doen op de locatie in Bilthoven, die bij een tijdige verhuizing niet nodig zouden zijn geweest. In totaal is hier tot op heden voor 2.3 mln. euro aan kosten voor gemaakt. De Kamer wordt geïnformeerd over actuele ontwikkelingen, waaronder financiële, met betrekking tot de nieuwbouw van het RIVM wanneer daar aanleiding toe is.

[1]Het Financieele Dagblad, 11 november 2026, “RIVM dreigt laboratoria te moeten sluiten wegens
uitbraakgevaar”, https://fd.nl/samenleving/1617848/rivm-dreigt-laboratoria-te-moeten-sluiten-wegensuitbraakgevaar.
[2]Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2022-2023, nr. 566, antwoord op vraag 10, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20222023-566.html.
[3]Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2022-2023, nr. 566, antwoord op vraag 9, https://zoek.officielebekendmakingen.nl/ah-tk-20222023-566.html.
Powered by

[1] Tweede Kamer, 2024-2025, 36 600 XVI, nr. 144